

voltat per la llegenda E. CITINT i una petita creu de braços equilaterals, formada per una peça de bronze d'aspes triangulars expansionades en els extrems que sembla també visigòtica i és, com la peça anterior, provinent de Burgos. Un suport d'ara d'altar no català del segle XI-XIII format per un bloc de pedra, quadrangular, amb columnetes en els quatre angles amb capitells que sostenen una peça superior on hi ha la cavitat destinada a contenir les relíquies; entre les columnes, en les quatre cares del bloc de pedra hi ha uns relleus de roses soles o dintre carrats i fullatges tot disposat per franges. Un Crist d'aram repujat i daurat, obra castellana dels

Fig. 355. — Tarragona : Museu Arqueològic de la Necròpolis

segles XIII-XIV. Finalment ha ingressat la col·lecció completa dels manuals i processos de la cúria del Veguer de Vic des de principis del segle XIV fins a mitjants del XIX, que formava part de l'Arxiu de la Vegueria de Vic.

Museu Bíblic de Montserrat

El projecte d'un Museu Bíblic a Montserrat no és pas d'avui. Són vint-i-cinc anys de treball intens d'un home, la gran passió bíblica del qual ningú no desconeix a casa nostra. La història del Museu Bíblic ve a ésser alhora la història de les activitats bíbliques d'aquest home eminent.

Era l'any 1906 que el P. Bonaventura Ubach iniciava una primera sèrie de viatjes d'estudi per les contrades bíbliques. Palestina, Síria, Egipte i el vast país de la Transjordània foren visitats detingudament. El lloc preferit, però, de les seves recerques fou, llavors, Palestina. Quatre anys d'estada en aquest país bíblic dedicats als estudis escripturístics i a l'exploració de contrades i localitats històriques feren del P. Ubach un coneixedor perfecte del país. Ardit fins a la temeritat i conscient alhora de la missió transcendent que anava a realitzar s'hi lliurà de cos i d'ànima. Explorà pam per pam les contrades palestinenques; n'escorcollà els indrets més amagats i no sempre exempts de perills. Un cop entrenat en les llengües i costums del país es lliurà al tracte

i intercanvi amb la gent indígena. Altrament les dots envejables del P. Ubach encaixaven meravellosament amb l'esperit oriental. D'ací el corrent de fonda simpatia i benevolença amb què jueus i alarbs, xeics i rabins, antiquaris i exploradors acolliren al nostre home; no era pas ell, ben cert, per a desaprofitar uns aventatges semblants. I és llavors que la idea de muntar un Museu Bíblic a casa nostra comença de prendre forma obsessionant en la ment del P. Ubach, enardida amb la superació inicial de les primeres dificultats, sovint les més àrdues, i esponjada d'optimisme d'un èxit que ja veia segur. Cal convenir que el país bíblic oferia, vint-i-cinc anys enrera, unes condicions quelcom més favorables que en els nostres dies per a una empresa semblant. No cal sinó recordar la munió d'objectes arqueològics que han fluït a totes les parts del món d'un quart de segle a aquesta banda. I encara les exploracions i recerques de material bíblic no sovintejaven en aquells temps. Heus ací, ara, com un home de les dots del P. Ubach i en les circumstàncies apremiants que descrivim cercava la realització d'un projecte que pogué semblar ample abastament per a unes facultats individuals, per absorbents que elles fossin i que era, en tal cas, quelcom d'original i únic. La relativa limitació i migradesa en els subsidis pecuniaris amb què hagué de lluitar en el començ no pogué enfredorir gens aquell seu fervor emprendor; ell cercà la compensació d'aquest desavantatge mirant de treure el màxim partit possible del seu *entrain* captivador i irresistible d'antiquaris i tractants benivolents, i d'aquell seu típic ull ponderatiu, fruit dels llargs anys d'entrenament i experiència bíbliques amb què sabia valorar els objectes arqueològics i adhuc i tot descobrir-ne les valors amagades. Res no té d'estrany, doncs, que en poc temps veiés coronat el seu esforç amb el goig d'un esplet magnífic, copiós i variat, d'objectes bíblics de totes les procedències i de les més diverses valors. Cal remarcar, però, que llavors la qualitat dels objectes cedia gairebé sempre el lloc a la quantitat i el nombre. En un mot: l'any 1910 el P. Ubach compta amb un conjunt d'objectes bíblics ben remarcable, si més no pel nombre i quantitat; alguns valors escadussers s'hi destaquen. Es aquesta, tota vegada, una iniciació ben digna i encoratjadora dels treballs que precediren l'erecció del Museu Bíblic Montserratí. En el mateix any, el P. Ubach és cridat a Montserrat per a regentar la càtedra d'exègesis. Ultra els coneixements bíblics que el consagren ja des d'ara una notabilitat en les esferes escripturístiques, ell emmena en el seu retorn el bagatge valuós, fruit de les múltiples activitats esmerçades en terres bíbliques. Un cop arribat a Montserrat es lliura de ple a les tasques ingrates de selecció, preparació i classificació d'objectes. Hi esmerça uns quants mesos de treball intens. Per fi, a l'any 1911, Montserrat obra un Museu Bíblic. Potser, a les primeries, resulta un xic ampulosa aquesta denominació donada a un local no massa vast on el material bíblic hi és atapeït fins a l'excés, presentant un conjunt pintoresc per no dir cridaner. Hom es dona compte tot seguit, en resseguir-ne ça i lla les seccions diverses, de la presència de molts objectes que en rigor no mereixerien figurar en un museu. Amb tot, hom resta sorprès en constatar que un ordre perfet i un seny tècnic ben depurat ha presidit arreu la instal·lació dels objectes i, encara, el P. Ubach ha portat sovint a ultrança la sol·licitud pacient en la seva obra. A cada un dels objectes remarcables correspon un text bíblic al qual al·ludeix l'objecte en qüestió. Així, doncs, al Museu Bíblic Montserratí de 1911, la manca d'aquella sobrietat ampla i folgada en la col·locació dels objectes i d'un criteri sever i implacable en la selecció del material bíblic a exhibir resta a bastament compensada amb aquell enginyós capteniment del detall i aquella acurada classificació tècnica amb què el P. Ubach portà a terme aquesta primera instal·lació. Tres anys d'estada a Montserrat els esmerça en millorar-ne les condicions en l'estudi i assenyada selecció dels objectes. En deixar Montserrat l'any 1913 per anar a ensenyar llengües orientals a la Universitat de Sant Anselm de Roma, el

Fig. 356 — Museu Episcopal de Vic : Relleu de guix procedent de Santa Maria de Besalú

P. Ubach pot portar al món científic la nova de la creació d'un Museu Bíblic en tota l'amplitud del mot...

Els llargs anys viscuts a Roma no li foren obstacle per a continuar amb el fervor de sempre en la lloable tasca de fornir de nous materials el nostre Museu. És per això que ell movilitzava des d'allí els ressorts múltiples que tenia a l'abast: les innúmeres influències contretes per la convivència amb el món oriental, el tracte amb rabins i antiquaris jueus residents a Roma i el contacte freqüent amb tractants de tota mena d'objectes bíblics. I és precisament en aquests anys d'absència del P. Ubach que veiem créixer amb nou impuls la dotació dels nostres museus. Sovintegen ara les remeses de material bíblic, les més valuoses adquisicions venen a enriquir el nostre Museu. S'imposa l'habilitació d'un local molt més vast que pugui contenir l'abundant proveïment. Algunes d'entre les seccions són prou fornides i completes per a obtenir un departament per a elles. Per fi, resultant ja impossible la instal·lació, per manca de capacitat, d'una remesa copiosa i a l'ensems força interessant d'objectes bíblics tramesa pel P. Ubach des de Roma, cal erigir ja ara un local vast i adient destinat a ésser el Museu Bíblic Montserratí, tal com avui hom pot admirar. Per assolir-ho calgué eixamplar l'antiga sala i dotar-la d'unes proporcions molt més folgades que poguessin acollir dignament la nova col·lecció. El P. Ubach es trasllada a Montserrat per a dirigir les tasques d'aquesta instal·lació definitiva. Uns mesos més tard, ell mateix, en una conferència llegida davant la Comunitat montserratina fa la història, dona compte de la seva obra.

Des d'ara, el Museu Bíblic de Montserrat, comença a ésser ja aquella obra reeixida, original i diríem única en el seu gènere, que havia de despertar un veritable interès dins el món científic del qual seria honorat amb el favor d'una crítica benèvola.

En els darrers anys de la seva estada a Roma assoleix el P. Ubach el goig de poder fer una de les adquisicions més valuoses que vindrien a ennoblir el nostre Museu: una admirable col·lecció de cons i tauletes cuneïformes provinents de *Djoha* i *Dreham*, els dos famosos arxius imperials babilònics. Val a dir que li calgué llavors al P. Ubach emprar a fons tota aquella tàctica professional tan personal en aquesta mena d'afers, per tal que no se li esmunyís aquesta vegada una ocasió única.

L'any 1924 el P. Ubach retorna a Jerusalem; és ara per iniciar i dirigir les tasques bíbliques destinades a realitzar un altre dels seus projectes: la Bíblia de Montserrat. I no cal dir com se'n beneficià el nostre Museu de la nova estada del P. Ubach a Palestina. L'esguard fit en el Museu Bíblic, ell multiplica encara les activitats i les recerques dins un radi d'acció més extens ara que mai. L'any 1927 prepara la remesa a Montserrat d'un lot importantíssim d'objectes provinents de totes les parts de l'orient bíblic, Palestina, Assíria, Caldea, Babilònia, Egipte, Xipre, etc. De nou el P. Ubach retorna a Montserrat bo i conduint l'esplet copiós del seu treball; i altra vegada el vast local del Museu Bíblic resulta insuficient per a la seva instal·lació. La idea d'un museu bíblic egipciològic, preocupava ja de temps el nostre home. En conseqüència, un nou local de grans proporcions és aparellat i destinat a ésser el Museu Egipci que avui posseeix el nostre Monestir (fig. 357). Un cop llest i dotat amb les millors condicions, hom hi encabeix de la millor manera possible, pel moment, les riques col·leccions adquirides; car el P. Ubach reclamava d'urgència a Jerusalem per les tasques imperioses de la *Bíblia*, deixa Montserrat sens poder tenir el goig d'enllestir del tot la instal·lació del nou Museu. Els objectes hi són exhibits per col·leccions o seccions de caràcter molt general i sense aquella acurada i minuciosa classificació i descripció que hom admira en el Museu Bíblic. El retorn del P. Ubach es fa esperar per a veure realitzada una tasca semblant, que ell, només, podria acomplir a la perfecció. Entretant hom ha assajat sobre tot a començos de l'any 1931, l'Any Jubilar Montserratí, de donar al Museu Egipciològic tota aquella parenceria seriosa i digna d'una exhibició d'aquesta mena i imposar a l'ensems en la instal·lació dels objectes un relatiu criteri i ordre tècnics. L'esforç ha reeixit; així ho reconeixen persones autoritzades, per bé que cal confessar que ha estat en tot temps sensible l'allunyament imposat al P. Ubach.

Tot amb tot, hom pot parlar avui de l'existència a Montserrat d'un Museu Bíblic i d'un Museu Egipci. Tenint, però, en compte el criteri i els mòbils que guiaven el P. Ubach en realitzar una obra semblant haurem d'admetre que ambdós museus no venen a ésser altra cosa que un únic Museu Bíblic en la més ampla accepció del mot.

En ell hom destria, entre altres, dos sectors, el jueu-cananeu i l'egipci, tan ben dotats quant a la quantitat i el nombre, i no parlem de la qualitat, que reclamaven l'erecció de locals apropiats a ells, als que deixarien en endavant llur respectiva denominació. D'altres sectors de

la importància del caldeo-babilònic i del cipriota, per exemple, notabilíssims ambdós, pel que veurem, inferiors, però en quantitat i nombre als esmentats, tenen dintre els dos grans locals llur representació honorable: una instal·lació ampla i folgada en un departament apart, en el primer, i una secció d'armaris i vitrines disposades de faiso que la unitat d'aquest conjunt notable resulti vistent al primer esguard del visitant.

El curt espai de la nota present gens no resisteix ara l'intent de revisió, per un judici informatiu just i precís, de totes les valors que integren el Museu Bíblic. Cal resignar-se al report general i a grans trets d'aquelles seccions que més excel·leixen i que, tota vegada, han merescut l'alt honor d'ésser assenyalades per la crítica autoritzada.

El Museu Bíblic presenta ben destriades les seccions que segueixen:

PALESTINA EN L'ANTIGUITAT. *Període prehistòric.* L'íntegra l'utillatge paleolític: destrals, rascadors, burins, moles i una destral neolítica. *Objectes judeo-cananeus.* Ceràmica cananea;

Fig. 357. — Montserrat : Una de les sales del Museu bíblico-egiptològic

una col·lecció ben fornida. Assanyalem un vas decorat trobat a Hebron que meresqué un estudi de l'eminent arqueòleg P. Vincent, O. P. Exemplars rars en or, bronze, ferro, pedra i alabastre. Són de notar unes tres estatuetses de bronze, divinitats hetites (?) o fenícies. Fragments d'un maó i desferres provinents de Jericó cananea.

PALESTINA ISRAELITA. *Religió:* a) Objectes del culte: robes, cartells, instruments, vestes, usades pels jueus en les festivitats sinagógals. El zitzit, corns o trompetes usats en les festes jueves, filacteries, dues *mezusah*. b) Instruments musicals per el culte: el *nabrium*, el psalteri, la *rebabab*, el timpan, la flauta jueva, els cimbals. Aquests objectes per bé que moderns en la factura, reproduïxen exactament els usats en el període israelita en qüestió. Fem notar tres manuscrits o bé *Torah* en pergamí rotllat, magnífics, dos d'ells escrits en caràcters jueus i l'altre amb escriptura samaritana. *Utillatge israelita:* Instruments de treball. A remarcar un molinet a mà fet de pedres amb fosilitzacions. *Numismàtica judaica:* Col·lecció de monedes dels Ptolomeus, Seleucides i dels prínceps jueus independents. *Altres objectes del darrer període judaic:* Una col·lecció ben fornida de vasos de vidre destinats als perfums, olis, ungüents; una altra de lacrimatoris. Una secció de gresolers i llantions completa i d'un alt interès.

SECCIONS COMPLEMENTÀRIES. *Fauna de Palestina:* Mamífers, aus, rèptils, cargols, peixos. *Flora de Palestina.* *Productes de Palestina.*

DEPARTAMENT CALDEO-BABILÒNIC. Tot és en ell interessant. Una col·lecció en nombre de 88, de cilindres-segells babilònics raríssims. Una altra col·lecció de taules o lletres cuneiformes trobades als arxius *Djoha* i *Drehem* (d'uns 2300 anys a. C.). Una col·lecció de vasets i ampolletes de vidre delicadíssims. Amulets, butlles-certificats, pedres precioses, segells, Astartés. Maons de fang escripturats, escultures claus de fundació, mesures i pesos, pedra de terme, etc.

Els facsímils i les il·lustracions bíbliques venen a completar el contingut abundant del Museu Bíblic. És de remarcar la reproducció exacta, en dimensions i color, a l'original existent al Louvre, del codi de Hammurabi, un altre de l'estela de Messa i del bust de Gudea. Un estudi en terra cuita del temple de Salomó restaurat per Herodes, treball original notable del professor Marcelliani. Mapa-relleu de Palestina de grans dimensions.

Ja hem assenyalat l'estat actual de la instal·lació del Museu Egiptològic. Per a lliurar-ne, doncs, un report oficial i acabat caldrà esperar que siguin dutes a terme les tasques de classificació i col·locació definitiva d'objectes.

Ara, només, donem de pas i amb denominació ben general el contingut de les seccions principals que l'integren.

Malacologia de la Mar Roja. Peixos i rèptils d'Egipte. Polípers, madrepores i espongiaris de la Mar Roja. Prehistòria d'Egipte. Ceràmica cipriota. Mòmies i figures sepulcrales egípcies. Divinitats egípcies. Terres cuites greco-romanes d'Alexandria. Ornamentació i utilitat egípcies. Són dignes d'esment especial la secció prehistòrica, la qual conté uns bells «coups de poing» del Fayyum del període xel·lià, i un centenar de puntes de sageta i llança de l'Eneolític. La ceràmica cipriota és una col·lecció abundant de vasos decorats que representen el dos períodes típics de l'art cipriota. Dificilment trobaríem un lot tan important. És de notar la col·lecció de divinitats egípcies. Un conjunt de petits alabastres faraònics de factura delicadíssima, la mòmia d'un sacerdot egipci (500 anys a. C.), una tauleta de fusta policromada, antiquíssima, un escut bèl·lic de fusta, incomplet, i una col·lecció d'amulets de pedra, metall i esmalt.

Heus aquí esboçada a grans trets l'obra del Museu Bíblic a Montserrat. Ja ho hem dit, caldrà esperar la instal·lació definitiva per a lliurar-ne l'estudi just i acabat. Ara, però, no ens podem estar d'assenyalar amb dos mots el valor global de la creació del P. Ubach a casa nostra. Per a això, ens fem nostres el sentir i el dictamen de les persones solvents en matèria bíblico-arqueològica, que han desfilat davant les instal·lacions montserratines. Hom està d'acord en reconèixer en el Museu Bíblic de Montserrat, l'obra meritíssima, el conjunt magnífic, complet i ben arrodonit, on l'especialització ateny en bon nombre de seccions les proporcions quantitatives i numèriques dels grans museus bíblics, i on sobretot l'alta qualitat dels valors que l'integren ha despertat poderosament l'interès professional. Karl Leemann, Smith, el P. Deimel i el P. Schneider entre d'altres que l'han estudiat a fons, ens lleguen uns mots que venen a situar el Museu Bíblic de Montserrat en un pla honorabilíssim dintre l'especialitat.

Museu de Prehistòria de Montserrat

El Museu de prehistòria de Montserrat (fig. 358), és relativament de data ben recent. Els treballs d'excavació d'abril-octubre de 1922 a les parts nord i sud-oest de la muntanya, donaren naixença al petit, però interessant Museu. Abans d'aquesta data el Museu Arqueològic guardava algun objecte prehistòric provinent d'alguna troballa esparsa i de localitat poc definida. Aquesta manca quasi absoluta de material d'aquestes èpoques reculades, havia generalitzat la creença que les coves Montserratines havien restat desconegudes per l'home troglodita. Certament no era pas per desconeixença d'elles, ja que diferents espeleòlegs i geòlegs les havien estudiat amb força cura, però en lloc d'esguardar les parets com a la cova d'Altamira calia furgar el subsòl. Precisava, doncs, una recerca sistemàtica i per gent entesa. Per aquesta raó, el Monestir s'adreçà a la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS; la qual ho encarregà al Sr. Josep Colomines i Roca. La seva intervenció directiva en les excavacions, de bell començ ja, donà un resultat que ultrapassa els càlculs més optimistes: aparegué una nova tècnica en el decorat ceràmic fins ara desconeguda en la prehistòria que fou batejada amb el nom de «Cultura Montserratina».

Malgrat de presentar el material Montserratí una variant desconeguda fins ara, per l'utilitat lítica acompanyant, podem situar-lo als inicis de l'eneolític. A més a més de l'eneolític són també